

ART

ANTONI RIBAS TUR
PALAFRUGELL

Josep Maria Subirachs va morir l'any 2014 i encara és una assignatura pendent normalitzar la seva obra i posar-la en el lloc que li correspon dins l'art català de la segona meitat del segle XX, al marge de les polèmiques escultures de la façana de la Passió de la Sagrada Família. El director artístic de la Fundació Vila Casas, Àlex Susanna, assegura que el llegat de Subirachs està passant "un llarguíssim purgatori" i que és víctima d'una "autèntica xarxa de prejudicis". Per començar a trencar aquesta xarxa, el museu Can Mario de Palafrugell acull fins al 27 de novembre l'exposició *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953-1965)*, el preàmbul de la gran retrospectiva que la fundació dedicarà a Subirachs el 2027, coincidint amb el centenari del seu naixement, als Espais Volart.

Judit Subirachs Burgaya, la filla de l'artista i comissària de la mostra juntament amb l'historiador i crític Ricard Mas, prefereix parlar de "redescobrir" Subirachs. També recorda que no només és el seu pare qui requereix més atenció, sinó tota una generació d'artistes: "Va ser coetani de la generació que va fer el salt durant la postguerra de trencar amb

Anomalia

El llegat de Subirachs està passant "un llarguíssim purgatori", diu Àlex Susanna

l'academicisme. És el moment que els artistes de Dau al Set fan surrealisme i entren en l'informalisme; tots estaven contra la dictadura i l'academicisme. El context en què fan això és importantíssim. Espanya era un país bloquejat internacionalment i aquests artistes van ser molt agosarats", explica.

Els antics límits cronològics entre el MNAC i el Macba no els van jugar gens a favor. "Eren massa joves per estar al MNAC, que s'acabava amb la Guerra Civil, i massa grans per estar al Macba, que ja se centrava en l'art conceptual", explica Subirachs Burgaya. "Tret de la figura totèmica d'Antoni Tàpies, que té la seva fundació i els eclipsa a tots, pintors com Albert Ràfols Casamada i Joan Hernández Pijuan i escultors com Francesc Torres Monsó i Marcel·lí Martí són interessantíssims i a les noves generacions no els sonen", lamenta la comissària.

"El Macba té una obra de Subirachs que ens han deixat molt amablement però que no ha exposat mai i el MNAC en té una altra, però l'espai que té per a aquesta època és tan petit que la van haver de treure per posar-hi unes altres obres", adverteix Ricard Mas. "Així que trobes que la imatge que pot tenir la gent de Subirachs -afegeix-, si vius a Barcelona, és només la dels parquets Saba, la façana de l'edifici nou de l'Ajuntament i la façana de la Passió de la Sagrada Família. S'invisibilitza un artista que fa seixanta anys va ser coronat en una exposi-

Eliminar els prejudicis amb l'art de Subirachs

L'exposició a Can Mario, de la Fundació Vila Casas, és el preàmbul d'una gran retrospectiva el 2027

ció a la Sala Gaspar de Barcelona com el millor escultor i un dels grandíssims artistes de la nova generació d'artistes catalans".

El període en què se centra *Subirachs. De l'expressionisme a l'abstracció (1953-1965)* és un moment molt viu de l'obra de Subirachs: es pot veure com fa una recerca incessant des del llegat noucentista de la seva formació amb Enric Monjo i sobretot Enric Casanovas fins a arribar a l'abstracció, passant per altres treballs que en alguns moments recorden referents com Juli González, Henry Moore i Alberto

01. Una de les obres de l'exposició a Can Mario.
2. Judit Subirachs Burgaya, comissària de la mostra.

DAVID BORRAT

Giacometti. "La transformació del seu llenguatge en aquest període va ser sorprenent", diu Subirachs Burgaya. El tram final de la mostra és antològic per la força de les evocacions al món del treball d'algunes peces, que recorden eines i que semblen un mirall del seu incansable afany creatiu. "En aquest moment Subirachs encarna millor que ningú la segona onada de l'avantguarda a l'escultura catalana", afirma Susanna. També el considera "el millor escultor català de la segona meitat del segle XX": "En pocs anys passa de formar-se a ser un es-

cultor que se'n va a París, que viu a Bèlgica i que construeix un llenguatge propi que el converteix en un referent internacional".

L'exposició inclou cinquanta escultures, trenta-quatre dibuixos i un tapís, provinents sobretot de l'Espai Subirachs i de la Col·lecció Artur Ramon. Són unes obres "més lliures i d'experimentació", com diu Subirachs Burgaya, que les de Subirachs a l'espai públic, que van ser fruit d'un encàrrec. Dues de les escultures no s'havien vist mai en públic: una *Santa Eulàlia* (1953) que reflecteix el domini que Subirachs tenia de la talla en pedra i un *Homenatge al cinema* (1958), fruit de la seva passió cinèfila. "Deia que si el segle XX era el segle de la fotografia i el cinema, el llenguatge de les arts plàstiques havia de ser l'abstracció", diu Subirachs Burgaya. Tanmateix, un dels plats forts és una peanya al mig del recorregut on es poden veure cinc escultures de figures ajagudes amb les quals els comissaris revelen com Subirachs va passar de la figuració a l'abstracció d'una manera gairebé imperceptible.

Com que la selecció d'obres és molt acurada, cadascuna sembla una troballa: en el *Cap de dona* (1953) del començament es pot observar la influència de Picasso. *Celine* (1955) va deixar bocabadat el marit de la protagonista, que havia en-

Novetat

L'exposició inclou les escultures inèdites 'Santa Eulàlia' i 'Homenatge al cinema'

carregat l'obra, perquè Subirachs va aplicar en el cos de la dona les tècniques cubistes de desconstrucció dels objectes. Aquell mateix any Subirachs va jugar per primera vegada amb el buit i el ple a *Les parques* (1955) i uns anys després va fer *Psalm* (1958), una obra abstracta molt semblant a l'*Evocació marítima* que hi ha a la Barceloneta, la primera escultura abstracta que es va instal·lar als carrers de Barcelona.

Més endavant es pot veure com Subirachs fa un gir dels temes literaris, mitològics i religiosos als conceptuals. Malgrat tot, ell considerava que les escultures amb ferros soldats, les falques, elements en tensió i collages de materials diferents eren "realistes" perquè representaven les forces i els equilibris que les feien possibles. "Abans les escultures eren d'un sol material, i ara, per incorporar el color, en lloc de pintar incorpora uns altres materials. Així que una escultura pot estar feta amb bronze i alabastre, fusta i pedra...", diu Subirachs Burgaya.

La mostra a Can Mario coincideix amb un moment delicat de l'Espai Subirachs, l'exposició permanent amb un centenar d'obres que Subirachs Burgaya va obrir fa cinc anys sense demanar ajuts públics: fa unes setmanes ha deixat de tenir un horari regular i només està obert amb reserva prèvia. "No deixa de ser una altra gran anomalia que cap de les administracions hi hagi apostat el més mínim", conclou Susanna. —